

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Psychologia rozwoju człowieka
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Psychology of human development
Kierunek studiów	psychologia
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	psychologia
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	dr hab. Małgorzata Tatala, prof. KUL
---	--------------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	30	II	3
konwersatorium			
ćwiczenia	30	II	
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	<p>W1 - zajęcia przeznaczone dla studentów I roku studiów</p> <p>W2 - obowiązkowe uczestnictwo przez studentów w wykładzie i ćwiczeniach „Psychologia rozwoju człowieka”.</p> <p>W3 - studenci powinni posiadać podstawową wiedzę z zakresu rozwoju człowieka w biegu życia</p>
-------------------	---

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1 - zapoznanie z aktualnym stanem wiedzy na temat rozwoju człowieka w ciągu całego życia, tj. od okresu prenatalnego do późnej dorosłości
C2 - przedstawienie teorii rozwoju i zmian w poszczególnych sferach rozwoju prowadzących ku wyższej jakości życia
C3 - przedstawienie zasad metodologii badań nad rozwojem oraz podstawy diagnostyki rozwoju psychicznego człowieka
C4 - wykształcenie umiejętności dokonywania obserwacji i interpretacji zjawisk z psychologii rozwojowej oraz ich powiązań z różnymi obszarami wiedzy z zakresu psychologii
C5 - wykształcenie podstawowej wiedzy teoretycznej z zakresu psychologii rozwoju człowieka w celu analizowania i interpretowania konkretnych procesów i zjawisk
C6 - wykształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy i rozwijania swoich profesjonalnych umiejętności
C7 - wykształcenie potrzeby kształcenia się przez całe życie oraz uzupełnienia i doskonalenia nabytej

wiedzy i umiejętności

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	student ma pogłębioną wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w różnych kontekstach społecznych oraz czynników stymulujących/ utrudniających ten rozwój;	K_W07
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii oraz powiązanych z nią dyscyplin do analizowania i interpretowania ludzkich zachowań; potrafi wskazać i opisać uwarunkowania różnych zachowań człowieka oraz funkcjonowania określonych grup społecznych i organizacji posługując się wybranymi podejściami teoretycznymi;	K_U01
U_02	student posiada rozwinięte umiejętności badawcze: formułuje problemy badawcze, dobiera adekwatne metody, techniki i konstruuje narzędzia badawcze;	K_U02
U_03	student potrafi przygotować pracę pisemną, prezentację multimedialną i wystąpienie ustne z zakresu psychologii oraz porozumiewać się ze specjalistami z zakresu psychologii oraz innymi grupami docelowymi używając różnych technik i kanałów komunikacji, wykorzystując terminologię psychologiczną oraz integrując różne ujęcia i koncepcje psychologiczne, potrafi wypowiadać się i argumentować swoje poglądy w sposób precyzyjny;	K_U03
U_04	student posiada umiejętność diagnozy psychologicznej, w tym diagnozy w zakresie zachowania, osobowości, różnic indywidualnych, emocji i funkcji poznawczych oraz ich zaburzeń, w tym także zaburzeń i chorób psychicznych;	K_U07
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	student potrafi przyjąć krytyczną postawę wobec stosowanych metod badawczych i uzyskanych dzięki nim wyników, a także wobec różnych poglądów i praktyk w zakresie psychologii;	K_K01
K_02	student dostrzega potrzebę uczenia się przez całe życie oraz rozwoju własnych kompetencji związanych z pracą psychologa w różnych obszarach;	K_K02
K_03	Student rozumie znaczenie sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia; posiada przekonanie o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych, odpowiedzialnego popularyzowania wiedzy z zakresu psychologii;	K_K03
K_04	student okazuje szacunek wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej;	K_K04
K_05	student wyraża dbałość o zdrowie psychiczne i fizyczne, identyfikuje indywidualne, społeczne i środowiskowe zagrożenia dla zdrowia psychicznego i somatycznego;	K_K05
K_06	student współpracuje z profesjonalistami, których działalność koncentruje się na wspieraniu jakości życia w różnych warunkach społecznych i środowiskowych;	K_K07
K_07	student stosuje zasady etyki i uczciwości intelektualnej w działaniach naukowych oraz praktyce zawodowej psychologa;	K_K08
K_08	student identyfikacji i analizuje dylematy etyczne związane z podejmowaniem konkretnych działań i interwencji psychologicznych;	K_K010

Opis przedmiotu/ treści programowe

Semestr II

1. Określenie psychologii rozwojowej jako nauki z zaakcentowaniem problematyki kierunku zmian rozwojowych, a w tym: przedmiot i zakres psychologii rozwojowej; definicje rozwoju jako zjawiska wieloaspektowego, systemowego i ukierunkowanego; założenia teoretyczne psychologii rozwoju człowieka w biegu życia (life span developmental psychology).
2. Periodyzacja życia ludzkiego na okresy i fazy rozwojowe; czynniki rozwoju psychicznego człowieka.
3. Metodologia badań nad rozwojem. Metody stosowane w badaniach empirycznych z zakresu psychologii rozwojowej. Etyka badań nad rozwojem psychicznym człowieka we wszystkich okresach życia
4. Początki życia psychicznego: okres prenatalny, perinatalny i noworodkowy. Przebieg rozwoju i aktywność dziecka w tych okresach.
5. Okres niemowlęcy oraz poniemowlęcy: charakterystyka rozwoju fizycznego i motorycznego; rozwój czynności poznawczych oraz kompetencji komunikacyjnych; rozwój emocjonalny, społeczny, osobowości, rozwój moralności.
6. Okres przedszkolny: rozwój somatyczny i aktywności ruchowej; rozwój procesów poznawczych, sprawności językowych i komunikacyjnych; rozwój emocjonalny i społeczny, rozwój zabawy, dojrzałość szkolna dziecka, rozwój osobowości, moralny i religijny.
7. Okres młodszy szkolny: cechy myślenia logicznego, sfera emocjonalno-uczuciowa i motywacyjna, rozwój osobowości, rozwój społeczny, moralny i religijny.
8. Okres dorastania: zadania rozwojowe okresu dorastania, rozwój myślenia formalno-logicznego, idealizm młodzieńczy, kryzys tożsamości, zagadnienia rozwoju emocjonalnego (seksualnego) młodzieży, moralność i religijność.
9. Okres młodzieńczy: zdania rozwojowe, zmiany w systemie poznawczym, konsolidacja tożsamości, rozwój emocjonalno-uczuciowy, decyzje związane z planami na przyszłość, rozwój społeczny, moralny i religijny.
10. Wczesna dorosłość: nowe zadania rozwojowe, zmiany w systemie poznawczym, rozwój tożsamości, rozwój religijny i moralny.
11. Średnia dorosłość: zmiany w myśleniu człowieka dorosłego: wiedza ekspercka, nowe zadania rozwojowe, transmisja międzypokoleniowa, zmiany w zakresie tożsamości, moralności i religijności.
12. Późna dorosłość: cechy myślenia człowieka w okresie późnej dorosłości, mądrość życiowa, reakcje na trudne zdarzenia życiowe, nowe zadania i wyzwania rozwojowe, kontakty społeczne, moralność i religijność człowieka starzejącego się.
13. Zagrożenia rozwoju w różnych okresach życia. Problematyka wspomaganie i diagnostyki rozwoju poznawczego człowieka.
14. Psychologiczna analiza rozwoju człowieka w obszarze wybranych funkcji psychicznych w ujęciu podłużnym

IV. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_01	- wykład konwencjonalny, wykład z prezentacją	Egzamin pisemny Kolokwium/test 60 % do uzyskania oceny pozytywnej	Karta egzaminacyjna; Egzamin testowy 60% do uzyskania oceny

	(pokazem), wyjaśnienie podstawowych terminów - metoda SWOT	Obserwacja Praca pisemna	pozytywnej Protokół Uzupełnione i ocenione kolokwium Oceniony tekst pracy pisemnej Dziennik obserwacji
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	- metoda obserwacji uczestniczącej - burza mózgów/giełda pomysłów	Kolokwium/test 60 % do uzyskania oceny pozytywnej Praca pisemna Wykonanie zadania	Uzupełniony i oceniony test Oceniony tekst pracy pisemnej
U_02	- burza mózgów/giełda pomysłów	Obserwacja Ocena pracy w grupie nad określonymi zagadnieniami	Oceniony tekst pracy pisemnej Zapis w arkuszu ocen
U_03	- wykład z prezentacją (pokazem)	Wykonanie zadania, opis Opracowanie określonych zagadnień	Oceniony tekst pracy pisemnej Zapis w arkuszu ocen
U_04	- burza mózgów/giełda pomysłów - metoda metaplanu	Obserwacja Praca pisemna Opracowanie określonych zagadnień	Oceniony tekst pracy pisemnej Dziennik obserwacji
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	- metoda obserwacji uczestniczącej	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Dziennik obserwacji Zapis w arkuszu ocen
K_02	- praca w grupach	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Zapis w arkuszu ocen
K_03	- dyskusja	Obserwacja Poziom zaangażowania w dyskusję	Zapis w arkuszu ocen
K_04	- praca w grupach	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Zapis w arkuszu ocen
K_05	- ćwiczenia praktyczne	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Zapis w arkuszu ocen
K_06	- ćwiczenia praktyczne	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Zapis w arkuszu ocen
K_07	- ćwiczenia praktyczne	Obserwacja Praca pisemna	Oceniona praca pisemna Dziennik obserwacji
K_08	- dyskusja	Obserwacja Poziom zaangażowania w dyskusję	Zapis w arkuszu ocen

V. Kryteria oceny, wagi...

WIEDZA

ocena niedostateczna: brak elementarnej wiedzy na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w różnych kontekstach społecznych oraz czynników stymulujących/utrudniających ten rozwój; nie posiada wiedzy na temat roli podstawowych środowisk (rodzina, szkoła, media masowe, rówieśnicy, praca) dla

funkcjonowania jednostki;

ocena dostateczna/dobra/bardzo dobra: student posiada elementarną/dobłą/bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w różnych kontekstach społecznych oraz czynników stymulujących/utrudniających ten rozwój; posiada elementarną/dobłą/bardzo dobrą wiedzę na temat roli podstawowych środowisk (rodzina, szkoła, media masowe, rówieśnicy, praca) dla funkcjonowania jednostki;

UMIĘTNOŚCI

ocena niedostateczna: student nie potrafi definiować podstawowych pojęć teoretycznych na gruncie psychologii rozwoju człowieka; nie potrafi sformułować wniosków wynikających z głównych teorii rozwoju człowieka; nie potrafi określić zasadniczych prawidłowości i problemów w kolejnych okresach rozwoju człowieka; nie potrafi samodzielnie zdobywać wiedzy i rozwijać swoich profesjonalnych umiejętności; nie potrafi samodzielnie dokonać diagnozy i analizy potrzeb rozwojowych człowieka w poszczególnych okresach życia; nie potrafi zaprojektować i zaplanować badania pozwalającego na określanie charakterystyk rozwojowych; nie stosuje się do norm i zasad etycznych w badaniach naukowych i w procesie diagnostycznym;

ocena dostateczna/dobra/bardzo dobra: student potrafi w stopniu podstawowym/ dobrym/bardzo dobrym definiować podstawowe pojęcia teoretyczne na gruncie psychologii rozwoju człowieka; potrafi dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze sformułować wnioski wynikające z głównych teorii rozwoju człowieka; potrafi dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze określić zasadnicze prawidłowości i problemy w kolejnych okresach rozwoju człowieka; potrafi dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności; potrafi samodzielnie dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze dokonać diagnozy i analizy potrzeb rozwojowych człowieka w poszczególnych okresach życia; potrafi dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze zaprojektować i zaplanować badania pozwalające na określanie charakterystyk rozwojowych; dostatecznie/dobrze/bardzo dobrze stosuje się do norm i zasad etycznych w badaniach naukowych i w procesie diagnostycznym;

KOMPETENCJE SPOŁECZNE

ocena niedostateczna: student nie rozumie potrzeby uczenia się przez całe życie oraz rozwoju własnych kompetencji związanych z pracą psychologa w różnych obszarach; nie ma świadomość znaczenia sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia; nie posiada przekonania o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych; nie przyjmuje postawy szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej; nie okazuje zrozumienia dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami;

ocena dostateczna/dobra/bardzo dobra: student rozumie w stopniu podstawowym/dobrym/bardzo dobrym potrzeby uczenia się przez całe życie oraz rozwoju własnych kompetencji związanych z pracą psychologa w różnych obszarach; ma dostateczną/dobłą/bardzo dobrą świadomość znaczenia sfery psychicznej człowieka dla jakości jego funkcjonowania we wszystkich obszarach życia; posiada dostateczne/dobre/bardzo dobre przekonanie o potrzebie wspierania jednostek i grup w aspekcie ich kompetencji psychospołecznych; przyjmuje postawy szacunku wobec osób o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej; okazuje dostateczne/dobre/bardzo dobre zrozumienie dla sytuacji ludzi z różnymi problemami;

Kryteria zaliczenia przedmiotu:

Zaliczenie ćwiczeń na ocenę:

- frekwencja/obecność na ćwiczeniach - dopuszczalne dwie nieusprawiedliwione nieobecności (10%)
- aktywność i przygotowanie do zajęć (5%),
- pozytywny wynik z kolokwiów pisemnych obowiązujących w semestrze (50%); zaliczenie pozytywne kolokwium od 60%
- przeprowadzenie projektu badawczego: diagnoza rozwoju dziecka (35%)

Wykład zaliczany na ocenę:

- zaliczenie ćwiczeń i uczestnictwo w wykładzie uprawnia studenta od przystąpienia do egzaminu pisemnego z wykładu uwzględniającego literaturę podstawową i uzupełniającą
- zaliczenie wykładu następuje poprzez uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu min. 60%

VI. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60 godzin uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych ćwiczeniach oraz wykładzie
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	100 godzin

VII. Literatura

Literatura podstawowa
Literatura podstawowa 1. Bee H. (2004). Psychologia rozwoju człowieka. Poznań: Zyska i S-ka. 2. Trempała J. (red.) (2011). Psychologia rozwoju człowieka. Podręcznik Akademicki. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 3. Vasta R., Marshall M. (1995). Psychologia dziecka. Warszawa: WSiP. 4. Czerwińska-Jasiewicz M. (2015). Psychologia rozwoju młodzieży w kontekście biegu ludzkiego życia. Warszawa: Wydawnictwo Difin. 5. Turner J., Helms D. (1999). Rozwój człowieka. Warszawa: WSiP.
Literatura uzupełniająca
1. Brzezińska A. (red.). (2005). Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa. Gdańsk: GWP. 2. Zagórska W., Jelińska M., Surma M., Lipska A. (2012). Wydłużająca się droga do dorosłości. Warszawa: Wydawnictwo UKSW. 3. Harwas-Napierała B., Trempała J. (red.) (2000). Psychologia rozwoju człowieka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, t.2, 3. 4. Steuden S. (2011). Psychologia starzenia się i starości. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.